

Standard BHP dotyczący SARS-CoV-2

I. Praca w warunkach pandemii – zwiększenie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w miejscu pracy

Koronawirus (pandemia SARS-CoV-2) ma wpływ w równym stopniu na życie społeczne i gospodarcze, na zatrudnionych i niezatrudnionych. Sytuacja pandemii stanowi zagrożenie dla zdrowia nieokreślonej liczby osób i jednocześnie dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Ma ona wpływ na życie każdego z nas i na każdy rodzaj działalności gospodarczej, a więc na cały świat pracy. Bezpieczeństwo pracy i ochrona zdrowia oraz „odmrażanie” gospodarki mogą funkcjonować jedynie we wzajemnym powiązaniu, jeżeli chce się uniknąć efektu „stop-and-go”.

Poniżej opisane, szczególne środki bezpieczeństwa i higieny pracy zmierzają do przerwania łańcucha zakażeń, żeby chronić mieszkańców i zdrowie zatrudnionych, przywrócić działalność gospodarczą i jednocześnie w perspektywie średniookresowej doprowadzić do trwałego spłaszczenia krzywej zakażeń. Ważne jest przy tym zachowanie kolejności środków BHP: od środków technicznych, poprzez organizacyjne, do indywidualnych.

Należy stosować dwie podstawowe zasady:

- Niezależnie do zakładowego planu działań w przypadkach wątpliwych co do pewnego zachowania minimalnej, bezpiecznej odległości, powinny być udostępnione i stosowane maski ochronne na nos i usta.
- Osoby wykazujące objawy infekcji dróg oddechowych (o ile nie jest to np. potwierdzone przez lekarza przeziębienie) lub z podwyższoną temperaturą generalnie nie powinny przebywać na terenie zakładu pracy. (Wyjątek: pracownicy infrastruktury krytycznej; patrz: zalecenia Instytutu Roberta Kocha). Pracodawca jest zobowiązany (np. w ramach „planów zarządzania kryzysowego na wypadek zakażeń”) do ustanowienia procedur postępowania przy podejrzeniu zakażenia (np. w przypadku podwyższonej temperatury; patrz: zalecenia Instytutu Roberta Kocha).

II. Zakładowy plan działań dotyczący czasowych dodatkowych środków ochrony przed zakażeniem SARS-CoV-2 (standard BHP dot. SARS-CoV-2)

Za wdrożenie odpowiednich środków ochrony przed zakażeniem wynikających z oceny ryzyka zawodowego odpowiada pracodawca. Pracodawca powinien przy tym zasięgnąć porady specjalistów ds. BHP i lekarzy medycyny pracy oraz porozumieć się z zakładowymi organami przedstawicielskimi.

Jeżeli w zakładzie pracy istnieje komisja BHP, koordynuje ona terminowe wdrożenie dodatkowych środków ochrony przed zakażeniami i współdziała przy kontroli skuteczności tych

środków. Alternatywnie może być utworzony sztab koordynacyjny/kryzysowy pod kierownictwem pracodawcy lub osoby upoważnionej na podstawie § 13 ustawy ws. bezpieczeństwa i higieny pracy (ArbSchG) / rozporządzenia nr 1 Niemieckiego Zrzeszenia Ubezpieczeń Wypadkowych (DGUV) za porozumieniem z radą zakładową, specjalistą ds. BHP i lekarzem medycyny pracy.

Szczególne środki techniczne

1. Organizacja miejsca pracy

Pracownicy powinni zachować wystarczającą odległość (co najmniej 1,5 m) od innych osób. Tam, gdzie także za pomocą środków organizacyjnych nie jest to możliwe, należy zastosować alternatywne środki ochrony. Gdy praca jest wykonywana w bezpośrednim kontakcie z klientem oraz, w miarę możliwości, także w celu oddzielenia stanowisk pracy, na których w inny sposób nie można zapewnić bezpiecznej odległości, należy zamontować przezroczyste ekrany. Prace biurowe w miarę możliwości należy wykonywać w formie zdalnej. W przeciwnym razie należy tak wykorzystać wolne przestrzenie w pomieszczeniach ze stanowiskami pracy biurowej i tak zorganizować pracę, żeby uniknąć obecności większej liczby osób w tym samym pomieszczeniu lub żeby zapewnić bezpieczne odległości między poszczególnymi stanowiskami pracy.

2. Sanitariaty, stołówki i pomieszczenia socjalne

Do mycia rąk należy udostępnić łagodne mydło w płynie i dozownik z ręcznikami. Należy zadbać o utrzymanie czystości i higieny, a w razie potrzeby dopasować czas przerw przewidzianych na czyszczenie i sprząkanie. Odnosi się to zwłaszcza do sanitariatów i pomieszczeń socjalnych. Rozprzestrzenianiu się zakażeń zapobiega także regularne czyszczenie klamek i poręczy. W pomieszczeniach socjalnych i w stołówkach należy zapewnić bezpieczną odległość, np. przez rozsuniecie stół i krzesel. Należy zwrócić uwagę na to, aby w miejscach wydawania posiłków, zwrotu brudnych naczyń i przy kasach w miarę możliwości nie tworzyły się kolejki. W razie potrzeby należy przedłużyć czas pracy jadalń i wydawania posiłków. W ostateczności należy rozważyć możliwość zamknięcia stołówki.

3. Wietrzenie

Regularne wietrzenie sprzyja higienie i poprawia jakość powietrza, bowiem w pomieszczeniach zamkniętych ilość patogenów w powietrzu może się spotęgować. Wietrzenie powoduje, że zmniejsza się ilość drobnych kropelek zawierających wirusa, które mogą występować w powietrzu.

Szczególne uwagi dotyczące instalacji do wentylacji pomieszczeń:

Ryzyko przenoszenia infekcji za pomocą systemów wentylacyjnych ocenia się na niewysokie. Odradza się wyłączenia instalacji wentylacyjnych zwłaszcza w pomieszczeniach, w których odbywa się leczenie osób zakażonych wirusem lub w których ma się do czynienia z materiałami zakaźnymi, ponieważ może to spowodować wzrost stężenia aerozolu w powietrzu i tym samym zwiększenie ryzyka zakażenia.

4. Środki ochrony przed zakażeniami na budowach, w rolnictwie, przy pracy w terenie, w usługach dostawczych, w przewozach oraz w transporcie wewnątrzzakładowym

Także przy kontaktach (z klientami) w pracy poza zakładem pracy należy w miarę możliwości zachować co najmniej 1,5 m odległości od rozmówcy. Organizację tego rodzaju prac należy przeanalizować pod kątem możliwości ich wykonywania w pojedynkę, o ile nie wynikną z tego dodatkowe zagrożenia. W przeciwnym razie należy przewidzieć możliwie małe, stałe zespoły (np. 2- lub 3-osobowe), aby zredukować liczbę kontaktów z innymi pracownikami podczas kursów lub prac poza zakładem pracy. Dodatkowo przy tego rodzaju pracach należy stworzyć możliwości do częstego mycia rąk w pobliżu stanowiska pracy. Ponadto pojazdy firmowe muszą być wyposażone w przybory i środki do higieny rąk i dezynfekcji oraz papierowe ręczniki i worki na śmieci. W przypadku kursów koniecznych dla funkcjonowania zakładu pracy należy w miarę możliwości unikać jednoczesnego korzystania z pojazdów przez kilku pracowników. Poza tym należy ograniczyć krąg osób, które wspólnie – jednocześnie lub kolejno po sobie – korzystają z pojazdu, np. poprzez przydzielenie określonego zespołu pracowników do jednego pojazdu. Wnętrza pojazdów firmowych muszą być regularnie czyszczone, zwłaszcza jeżeli korzysta z nich kilka osób. W miarę możliwości należy zmniejszyć liczbę kursów zaopatrzeniowych lub dostawczych oraz zoptymalizować plan kursów.

Przy planowaniu kursów związanych ze świadczeniem usług transportowych lub dostawczych należy uwzględnić możliwości dostępu do sanitariatów, bowiem ze względu na pozamykanie wielu toalet i umywalni publicznych higiena rąk jest możliwa jedynie w stopniu ograniczonym.

5. Środki ochrony przed zakażeniami w miejscach zbiorowego zakwaterowania

W przypadku zbiorowego zakwaterowania należy ustalić możliwie małe, stałe zespoły osób, które też razem pracują. Każdemu z takich zespołów w miarę możliwości należy postawić do dyspozycji odrębne sanitariaty, kuchnie, pomieszczenia socjalne itp., aby uniknąć dodatkowych utrudnień związanych z korzystaniem z tych pomieszczeń na zmiany i koniecznością ich sprzątnięcia i czyszczenia, gdy następuje zmiana korzystającego z nich zespołu pracowników. Generalnie należy przewidzieć po jednej osobie na pokój sypialny. Zakwaterowanie kilku osób w jednym pokoju jest zasadniczo dopuszczalne jedynie w przypadku, jeżeli są to partner/partnerka lub bliscy członkowie rodziny. Należy przewidzieć dodatkowe pomieszczenia dla możliwie wczesnego odizolowania osób zarażonych. Pomieszczenia kwaterunkowe muszą być regularnie i często wietrzone i sprzątnięte. W kuchniach należy przewidzieć zmywarki, bowiem dezynfekcja naczyń wymaga temperatury ponad 60 st. C. Należy również udostępnić pralki lub zorganizować regularne usługi pralnicze.

6. Praca zdalna

Prace biurowe należy w miarę możliwości wykonywać w formie zdalnej, zwłaszcza jeżeli z pomieszczeń biurowych musiałaby korzystać większa liczba osób i odległości pomiędzy stanowiskami pracy byłyby niewystarczające. Praca zdalna może też pomóc pracownikom w sprośtaniu przez nich obowiązkowi opieki np. nad dziećmi lub członkami rodziny wymagającymi opieki. Na stronie tematycznej inicjatywy Nowa Jakość Pracy (Neue Qualität der Arbeit) (www.inqa.de) są zamieszczone zalecenia dla pracodawcy i pracowników dotyczące korzystania z pracy zdalnej.

7. Podróże służbowe i posiedzenia

Podróże służbowe i posiedzenia wymagające fizycznej obecności należy zredukować do niezbędnego minimum i w zamian w miarę możliwości udostępnić alternatywy techniczne w po-

staci tele- lub wideokonferencji. Jeżeli odbycie posiedzenia z fizyczną obecnością uczestników jest bezwzględnie konieczne, musi być zapewnione zachowanie bezpiecznej odległości pomiędzy uczestnikami.

Szczególne środki organizacyjne

8. Zapewnienie bezpiecznej odległości

Ciągi komunikacyjne (m.in. schody, drzwi, windy) należy tak zmodyfikować, aby przy korzystaniu z nich była zachowana bezpieczna odległość pomiędzy osobami. Tam, gdzie zazwyczaj dochodzi do zgrupowań osób (terminale rejestracji czasu pracy, stołówki, stanowiska wydawania narzędzi i materiałów, windy itd.), bezpieczne odległości, w jakich można stać, powinny być zaznaczone np. za pomocą taśmy samoprzylepnej. Także gdy kilku pracowników pracuje razem, np. przy montażu, należy zapewnić 1,5 m odległości pomiędzy nimi. Tam, gdzie za pomocą środków technicznych lub organizacyjnych nie uda się tego zapewnić, należy zarządzić środki alternatywne (stosowanie maski ochronnej na nos i usta).

9. Sprzęt roboczy/narzędzia

Narzędzia i sprzęt roboczy powinny być w miarę możliwości wykorzystywane przez te same osoby. Tam, gdzie nie jest to możliwe, należy przewidzieć ich regularne czyszczenie, zwłaszcza jeżeli są one przekazywane innej osobie. W przeciwnym razie, przy korzystaniu z narzędzi należy stosować odpowiednie rękawice ochronne, o ile nie wynikną z tego powodu dodatkowe zagrożenia (np. pochwylenie przez wirujące części maszyny). Przy tym należy także uwzględnić maksymalny czas stosowania środków ochrony oraz indywidualne predyspozycje pracowników (np. uczulenia).

10. Organizacja czasu pracy i przerw

Zagęszczenie pracowników w strefie pracy i we wspólnie użytkowanych obiektach należy zmniejszyć za pomocą rozłożenia pracy w czasie (elastyczny czas pracy i przerw, ewentualnie praca na zmiany).

Przy sporządzaniu planów zmianowych należy zwrócić uwagę, aby w miarę możliwości te same osoby były przydzielane do pracy na wspólnej zmianie, co pozwoli dodatkowo zredukować wewnątrzzakładowe kontakty pomiędzy pracownikami. Za pomocą odpowiednich środków organizacyjnych należy zadbać, aby przy rozpoczęciu i zakończeniu dnia pracy nie dochodziło do bliższej styczności większej liczby pracowników (np. przy terminalach rejestracji czasu pracy, w przebieralniach, umywalniach, przy natryskach itd.).

11. Przechowywanie i czyszczenie odzieży roboczej i środków ochrony indywidualnej

Szczególny nacisk należy położyć na wyłącznie osobisty użytek wszelkich środków ochrony indywidualnej (ŚOI) i odzieży roboczej. Należy umożliwić indywidualne przechowywanie odzieży roboczej i ŚOI, odrębnie od odzieży używanej na co dzień. Należy zapewnić regularne czyszczenie odzieży roboczej. Należy umożliwić nakładanie i zdejmowanie odzieży roboczej w domu, jeżeli wykluczy się powstanie dodatkowego zagrożenia zakażeniem i/lub brak higieny (np. wskutek zabrudzeń) i jeżeli jednocześnie można będzie dzięki temu uniknąć wewnątrzzakładowych kontaktów pomiędzy pracownikami.

12. Dostęp do miejsc pracy i wstęp na teren zakładu pracy osób z zewnątrz

Wstęp na teren zakładu pracy osób z zewnątrz należy w miarę możliwości ograniczyć do minimum. W miarę możliwości należy rejestrować dane osób z zewnątrz oraz czas ich wejścia/

opuszczenia przez nich miejsca pracy/ terenu zakładu. Ponadto osoby z zewnątrz muszą zostać poinformowane na temat środków obowiązujących aktualnie w zakładzie pracy w związku z ochroną przed zarażeniem SARS-CoV-2.

13. Instrukcje postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia

Należy ustanowić regulacje zakładowe dotyczące postępowania w celu szybkiego wyjaśnienia podejrzenia zakażenia COVID-19. Objawami zakażenia koronawirusem mogą być zwłaszcza gorączka, kaszel i duszność. Dlatego też w zakładzie pracy należy przewidzieć możliwość bezdotykowego pomiaru temperatury.

Pracownikom wykazującym odpowiednie objawy należy nakazać bezzwłoczne opuszczenie terenu zakładu pracy lub pozostanie w domu. Do chwili wyjaśnienia podejrzenia przez lekarza, takiego pracownika należy uznać za niezdolnego do pracy. Osoby w takiej sytuacji w celu wyjaśnienia podejrzenia zakażenia powinny się niezwłocznie skontaktować telefonicznie z lekarzem lub urzędem ds. zdrowia. Pracodawca w zakładowym planie działań na wypadek pandemii powinien przewidzieć regulacje pozwalające w przypadku potwierdzonych zakażeń na ustalenie i poinformowanie tych osób (pracowników i, o ile to możliwe, klientów), które wskutek kontaktu z osobą zakażoną były narażone na zakażenie.

14. Minimalizacja obciążeń psychicznych spowodowanych koronawirusem

Kryzys spowodowany koronawirusem sieje niepokój nie tylko wśród przedsiębiorców, ale wzbudza też duże obawy wśród pracowników. Inne aspekty wzmagające obciążenie psychiczne, które należy uwzględnić, to m.in. możliwe konfliktowe sytuacje z klientami, długotrwanie utrzymująca się intensywność pracy w branżach o znaczeniu systemowym i wymogi utrzymywania dystansu społecznego. Te dodatkowe obciążenia psychiczne powinny być uwzględnione w ramach oceny ryzyka zawodowego i na tej podstawie powinny być podjęte odpowiednie środki zapobiegawcze.

Szczególne środki indywidualne

15. Maski ochronne na nos i usta i środki ochrony indywidualnej (ŚOI)

W przypadku niedającego się uniknąć kontaktu z innymi osobami lub gdy nie może być zachowana bezpieczna odległość, muszą być udostępnione i stosowane maski ochronne na nos i usta, a w szczególnie zagrożonych strefach pracy – ŚOI.

16. Udzielanie instrukcji i czynne przekazywanie informacji

W zakładzie pracy należy zapewnić wyczerpujące informowanie o wprowadzonych środkach prewencyjnych i w zakresie BHP. Udzielanie instrukcji przez kadry kierownicze wzmacnia pewność działania i w miarę możliwości powinno następować centralnie. Należy zapewnić osoby do kontaktu oraz przepływ informacji. Środki ochrony muszą być wyjaśniane, a informacje muszą być zrozumiałe (dla lepszego zrozumienia należy wykorzystać także znaki informacyjne, ogłoszenia, oznakowania na podłodze itd.). Należy wskazywać na obowiązek przestrzegania zasad higieny osobistej i organizacyjnej (nakaz zachowania odległości, „etykiety kaszlu i kichania”, higieny rąk, stosowania ŚOI). Pomocnym źródłem informacji dla udzielania instrukcji są także materiały Federalnej Centrali ds. Uświadomienia Zdrowotnego (BZgA).

17. Profilaktyczne badania medycyny pracy i ochrona osób szczególnie zagrożonych

Należy umożliwić lub zaoferować pracownikom wykonywanie profilaktycznych badań medycyny pracy. Pracownicy mogą indywidualnie zasięgać porady lekarza medycyny pracy, także w kwestii szczególnego zagrożenia ze względu na wcześniej przebyte choroby lub indywidualną podatność. Pracownicy muszą mieć również możliwość zwrócenia się z w kwestii obaw i obciążeń psychicznych. Lekarz medycyny pracy zna stanowisko pracy i proponuje pracodawcy odpowiednie środki ochrony, jeżeli zwykle środki bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia są niewystarczające. W razie potrzeby lekarz medycyny pracy może zalecić danej osobie zmianę zakresu prac. Pracodawca dowie się o tym jedynie wtedy, gdy pracownik udzieli na to wyraźnej zgody. Badania profilaktyczne mogą być również przeprowadzone telefonicznie; niektórzy lekarze medycyny pracy oferują infolinię dla pracowników.

III. Wdrożenie i zmiany wspólnego standardu BHP dot. SARS-CoV-2

Należy wyjść z założenia, że dla ochrony przed zakażeniami w środowisku pracy pandemia będzie wyzwaniem długookresowym. Aby sprostać temu szczególnemu wyzwaniu i umożliwić jednolite procedury w całym Niemczech i we wszystkich branżach

- Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych (BMAS) powoła na czas ograniczony **radę doradczą „Środki ochrony w miejscu pracy w celu prewencji SARS-CoV-2”**, aby szybko i w sposób skoordynowany móc reagować na rozwój pandemii i w razie potrzeby dokonać koniecznych zmian w niniejszym standardzie BHP. Członkami rady powinni być przedstawiciele BMAS, Federalnego Instytutu Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (BAuA), Instytutu Roberta Kocha (RKI), po dwóch przedstawicieli Niemieckiej Federacji Związków Zawodowych (DGB) i Federalnego Zrzeszenia Niemieckich Organizacji Pracodawców (BDA), przedstawiciele instytucji ubezpieczeniowych, krajów związkowych oraz eksperci;
- niniejszy standard BHP dot. SARS-CoV-2, o ile zajdzie taka potrzeba, będzie **uszczegóławiany i uzupełniany w zależności od specyfiki branży** przez instytucje ubezpieczeniowe oraz urzędy nadzoru krajów związkowych;
- rząd federalny **opublikuje standard BHP dot. SARS-CoV-2** i wskaże na sektorowe uszczegółowienia i uzupełnienia oraz zwraca się z prośbą do BAuA, BDA, DGB, DGUV i do urzędów krajów związkowych ds. BHP o wykorzystanie przez nie ich własnych sieci w celu zakomunikowania niniejszego standardu. Powyżej opisane środki mają się przyczynić do spłaszczenia krzywej (nowych) zakażeń. Wspólna Niemiecka Strategia Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (**GDA**) rządu federalnego, rządów krajów związkowych i instytucji ubezpieczenia wypadkowego będzie również wspierać rozpowszechnianie i stosowanie standardu BHP dot. SARS-CoV-2 i jego sektorowych uszczegółowień i uzupełnień w środowisku pracy.